

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลของวิจัยหลังจากวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอด และแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น
4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
5. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

สรุปผล

1. ประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง วรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับ 83.53/83.50 และ 82.30/81.20 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. คำนีประสิทธิผลของแผนจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.7049 คิดเป็นร้อยละ 70.49 และแผนจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีค่าเท่ากับ 0.6700 คิดเป็นร้อยละ 67.00 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 67.00 และ 70.04 ตามลำดับ

3. นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่ากับกลุ่มที่เรียนแบบสืบเสาะหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดมีการคิดวิเคราะห์หลังเรียน สูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดมีความฉลาดทางอารมณ์ หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรอภิปรายผล ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด และแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 83.53/83.50 และ 82.30/81.20 ตามลำดับซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด และแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านการสอนตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือครู เนื้อหา เทคนิค และวิธีการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างผ่าน การตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รวมทั้งผ่านการตรวจสอบและประเมินความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ นำไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try - out) โดยนำเอาผลการทดลองไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองสอนจริงในด้านนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง และผู้วิจัยได้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนโดยเสนอแนะและให้คำปรึกษาอยู่เสมอ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิชัย มงคลเคหา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทวิชัยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องในการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ

เพื่อความเข้าใจตามแนวการสอนภาษาเพื่อการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้กลวิธีการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องประกอบ มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 75.70 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ แบบผังกราฟิกมีพฤติกรรมด้านความรู้บรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ

2. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนแบบแผนผังความคิดรวบยอด และแบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ค่าความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็นผลทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบแผนผังความคิดรวบยอดและกลุ่มที่เรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ ดัชนีประสิทธิผลคำนวณได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลองและทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.7049 คิดเป็นร้อยละ 70.49 และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีค่าเท่ากับ 0.6700 คิดเป็นร้อยละ 67.00 ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างเป็นขั้นตอน โดยอาศัยหลักปรัชญาแนวคิด ทฤษฎีตลอดจนพื้นฐานทางจิตวิทยาเป็นขั้นตอนและมีระบบวิธีการที่เหมาะสม โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตลอดจนศึกษาเทคนิคการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบเพื่อเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพ โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ทางด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และก่อนที่จะนำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ได้ผ่านการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ (Try-out) เพื่อนำมาแก้ไขส่วนที่บกพร่องและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้แผนการจัดการเรียนรู้เป็นสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2538 : 36) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับสื่อว่า คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน หรือการสื่อสารในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้การเรียน การสอนนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมาย

3. นักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบแผนผังความคิดรวบยอดกับแบบสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์และความฉลาดทางอารมณ์ก่อนเรียน เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความสามารถในการเรียนรู้ มีพื้นฐานด้านการคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน และนักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบแผนผังความคิดรวบยอดกับแบบสืบเสาะหาความรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความฉลาด

ทางอารมณ์หลังเรียน เรื่อง การอ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่เรียนแบบแผนผังความคิดรวบยอด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์และความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสร้างเครือข่ายความรู้ที่เกี่ยวข้องของสาระหลักในรูปแบบของแผนภูมิ หรือแผนผังความคิด และสังเคราะห์ประเด็นความรู้ สาระย่อยหลอมรวมเข้าด้วยกัน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิดสร้างเครือข่ายความรู้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยเริ่มต้นจากก่อนสอนผู้วิจัยพิจารณาลักษณะของเนื้อหาที่จะสอนสาระนั้นและวัตถุประสงค์ของการสอนเนื้อหาสาระนั้นให้มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน พิจารณาและคิดหาผังความคิดรวบยอดหรือวิธีหรือระบบในการจัดระเบียบเนื้อหาสาระนั้นๆ แล้วเลือกผังความคิดรวบยอดที่มีเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด ในขั้นตอนการสอนผู้วิจัยเสนอผังความคิดรวบยอดที่หลากหลาย ทั้งแผนผังแบบใยแมงมุม แบบก้างปลา แบบเป็นลำดับขั้น โดยเลือกแผนผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระแก่นักเรียน และให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและนำเนื้อหาสาระใส่ลงในแผนผังความคิดรวบยอดตามความเข้าใจของตน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามในประเด็นที่ไม่เข้าใจ และอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพิ่มเติม โดยนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา แล้วให้ผู้เรียนใช้แผนผังความคิดรวบยอดเป็นกรอบในการคิดแก้ปัญหา และให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อจุดผลที่เกิดขึ้น ซึ่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในห้องให้ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุก ไม่เบื่อหน่ายและสามารถนำแนวความคิดแบบความคิดรวบยอดไปบูรณาการในการเรียนวิชาอื่นๆ ได้อีก สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2548 : 233) ให้แนวคิดว่า ผู้เรียนจะมีความเข้าใจเนื้อหาสาระที่เรียนและจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี นอกจากนั้นยังได้เรียนรู้การใช้ผังกราฟิกในการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระอื่นๆ ได้อีก นอกจากนี้ยังสอดคล้องแนวคิดของเกร์ และคณะ (เทอดศักดิ์ เดชคง. 2549 : เว็บไซต์ ; อ้างอิงมาจาก Gay and others. 1997) สรุปไว้ว่า แผนผังความคิดรวบยอด (Graphic organizers) เป็นไดอะแกรมที่ทำให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิด (Concepts) ประสบการณ์ (Experiences) และถ้อยคำออกไปให้ผู้อื่นรับรู้ จากการใช้แผนผังความคิดรวบยอด (Graphic Organizers) ในการจัดการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีความเข้าใจและเกิดการหยั่งรู้อย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดเป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสร้างเครือข่ายความรู้ที่เกี่ยวข้องของสาระหลักในรูปแบบของแผนภูมิหรือแผนผังความคิด และสังเคราะห์ประเด็นความรู้ สาระย่อยหลอมรวมเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นความคิดรวบยอดและองค์ความรู้ใหม่ และสรุปผลจากการนำความรู้นั้นไปใช้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิดสร้างเครือข่ายความรู้

ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม การสร้างเครือข่ายความรู้ในลักษณะผังความคิด (Mind Mapping) ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้ไปด้วย แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณจนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แม้การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้จะผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่นเดียวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด แต่การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนได้วิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์ การเรียนในบริบทที่เป็นปัญหาหรือหัวใจให้สนใจต้องการเรียนรู้ และสำรวจทางเลือกในการค้นหาความรู้และคำตอบอย่างเป็นระบบ มีการอธิบายเพื่อยืนยันผลการนำความรู้ไปใช้ และสรุปประเมินผลการเรียน อาจจะถูกเกินไปสำหรับนักเรียน จึงทำให้ความสนใจในการสรุปองค์ความรู้ลดลง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่ำกว่าการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิกา แก้วปาน (2546 : 72) ได้วิจัยการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดกับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดมีความเข้าใจในการอ่านหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติมีความเข้าใจในการอ่านหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับนุชรินทร์ ยอดที่รัก (2549 : 1) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกกับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ผังกราฟิก และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ มีความเข้าใจ ในการอ่านก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน 2) ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรีย์พร รักษาพร (2548 : 2) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความ โดยใช้กิจกรรมผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคผังความคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองที่ระดับสถิติ .05 2) นักเรียนที่เรียน

การอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคผังความคิดมีเจตคติต่อการอ่านจับใจความหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ที่ระดับสถิติ .05

สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบสืบเสาะหาความรู้จะต่ำกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบแผนผังความคิดรวบยอด แต่เมื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แล้วก็มีค่าเท่ากับค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอดซึ่งแสดงให้เห็นว่า แผนการจัด การเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี สามารถพัฒนาความก้าวหน้าและพัฒนาการทางการเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด เมื่อนำไปใช้แล้วทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีดัชนีประสิทธิผลสูง แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ผลจริง ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แม้นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่า มีประสิทธิภาพต่ำกว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด และถึงแม้จะมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากันก็ตาม มีสาเหตุมาจากกระบวนการและขั้นตอนของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีความซับซ้อน ไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และอาจ จะไม่เหมาะกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านตะคอบ ตำบลตะคอบ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เท่ากับแผนการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดรวบยอด แต่อาจจะใช้ได้ดีกับนักเรียนกลุ่มอื่นในระดับเดียวกันหรือระดับที่สูงกว่า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการใช้แผนผังความคิดรวบยอดและแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อจะได้ข้อมูลในระดับลึก และมีความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น อาจจะเป็นการวิจัยรายกรณีก็ได้

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบแผนผังความคิดรวบยอดกับรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ในกลุ่มตัวอย่างอื่นอีกครั้ง เพื่อจะได้คำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า รูปแบบใดเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มใด ระดับใด และสถานศึกษาใดมากกว่ากัน

